

Crònica

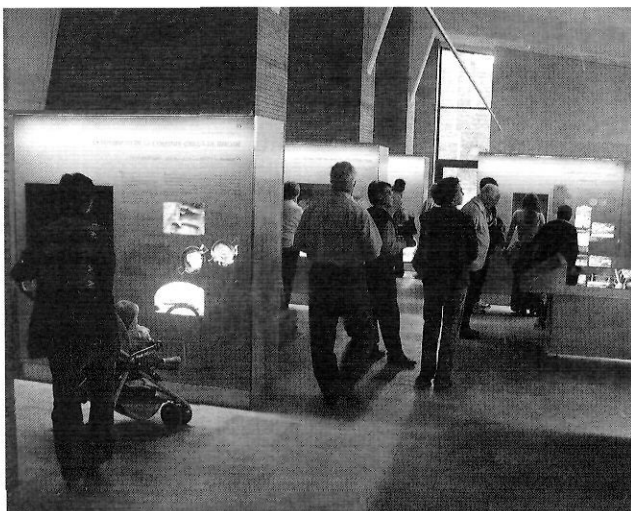
El museu de la Ciutadella de Roses, una realitat necessària

Des del dissabte 15 de maig el panorama museístic de les comarques gironines s'ha vist ampliat amb la inauguració del museu de la Ciutadella de Roses. Ha estat la culminació d'una llarga trajectòria de més de 40 anys que s'inicià l'any 1961 quan el recinte fou declarat *Conjunto Histórico-artístico Nacional*.

El Museu-Centre d'Interpretació el trobem situat a l'edifici de serveis de la Ciutadella i l'integren dues naus, el museu pròpiament dit, la sala polivalent i un ampli vestíbul. Amb una arquitectura que ha volgut diferenciar les parts noves respecte de les muralles i restes arqueològiques del recinte, presenta un espai interior diàfan amb grans finestrals on es pot contemplar el monument al recinte de la Ciutadella.

El museu té una estructura en forma de creu que separa les diverses seccions dels períodes cronològics del recinte. El seu recorregut ens porta des de l'inici de l'ocupació del golf de Roses per part de l'home fins a l'actual vila.

La visita s'inicia amb un audiovisual que mostra una visió global dels esdeveniments que van propiciar l'aparició de la Ciutadella de Roses, així com de fets històrics espa-

Les instal·lacions del museu.

nyols, europeus i de la resta del món que permeten que el visitant es pugui contextualitzar.

Els recursos narratius dels diferents àmbits del museu estan formats per plafons amb textos, dibuixos, fotografies, gràfics i objectes que aconseguixen una lectura molt agradable. Per acabar de completar el discurs expositiu es troba a la sala polivalent l'exposició «El mar de Posidó», fruit de l'adaptació de l'exposició itinerant creada per la Fundació de la Caixa «El mar d'Ulisses», que ha estat cedida a Roses amb caràcter permanent. D'una gran plasticitat i narració pedagògica, cal destacar el conjunt d'àmfores procedents de Roses i les nombroses reproduccions de peces de ceràmica i de tècniques de construcció naval.

Un equipament d'aquestes característiques era necessari no tan sols per al conjunt de la Ciutadella, per a la ciutat de Roses i els seus visitants, sinó per acabar de completar la tasca de tots els professionals de la història, de l'arqueologia i de la investigació que hi han treballat al llarg dels anys. Ara el recinte de la Ciutadella ofereix un equipament museològic a l'altura de la seva importància. Cal desitjar amb els bons auguris dels déus que el museu es consolidi i tingui projectes de futur, i que es complementi amb altres centres museològics, com pot ser el Museu Arqueològic d'Empúries, ambdós bàsics per comprendre el passat de la nostra civilització.

Joan Vicens i Tarré

Un moment de l'acte inaugural.

Simenon, de Lieja a Girona

Entre el 31 de març i el 10 de maig, Girona va commemorar, amb un any de retard, el centenari del naixement de l'escriptor belga Georges Simenon amb dues exposicions, un cicle de conferències i un espectacle teatral basat en el seu univers literari.

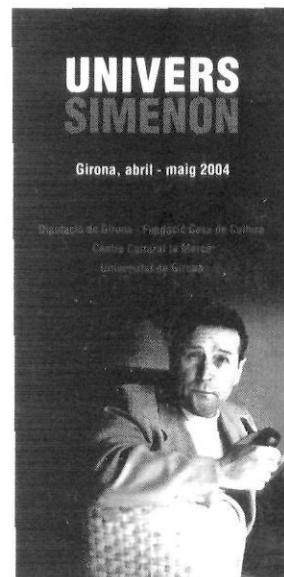
Gràcies a l'Ajuntament, la Diputació i la Universitat de Girona –organitzadors dels actes, amb l'eficient i inestimable coordinació de Florence Detry, professora-lectora de francès a l'esmentada universitat, i amb la col·laboració d'altres entitats gironines i de la Communauté Française de Belgique i del Consulat Général du Royaume de Belgique–, els gironins vam poder immersir-nos en l'univers vital i literari de Georges Simenon.

La primera de les exposicions, «De Liège al món, Univers Simenon», fou inaugurada el 31 de març a la Casa de Cultura amb una amena conferència titulada «Simenon, el cosmopolita arrelat», a càrrec de Christian Libens, escriptor belga i comissari de l'exposició. Basada en el seu llibre *Sur les traces de Simenon à Liège*, permetia als visitants –amb una fotografia aèria de Lieja, amb maletes-vitrina, amb material audiovisual– conèixer aquells indrets de la seva ciutat natal que van tenir una certa importància

en la seva formació com a home i com a escriptor. La segona, que com l'anterior va restar oberta fins al 23 d'abril, provenia de la Sala Vinçon de Barcelona i

mostrava les portades de les traduccions castellanes dels llibres de Simenon que va fer el dissenyador Ricard Giralt Miracle per a l'editorial Aymà entre el final dels anys 40 i inici dels 50.

El cicle de conferències es va desenvolupar al Centre Cultural la Mercè entre el 19 d'abril i el 10 de maig. A la primera conferència, «Simenon i les dones», l'escriptor francès Jacques Bernard va fer un amè i divertit recorregut per la peripècia vital de l'escriptor

Camil Geis entre les flors

El poeta i compositor Camil Geis (Girona 1902 - Sabadell 1986) és una víctima –una de tantes víctimes– de la ingratitud gironina. Té dedicada una plaça al barri del Pont Major, on va néixer, però no ha rebut de la seva ciutat cap altre reconeixement. El seu centenari es va escolar sense pena ni glòria. L'Ajuntament no va col·locar cap placa commemorativa a la seva casa natal. La proposta de portar a Girona un recital de la seva obra fet a Sabadell va caure en el pou del no-res. No es va donar el seu nom a cap dels dos instituts que hi ha al barri ni a la biblioteca que s'hi acaba d'inaugurar. No es van aplegar els seus poemes gironins per a cap edició d'homenatge. Cap de les institucions, entitats o associacions pretesament culturals de Girona –llevat del Museu d'Art– s'ha interessat per difondre la seva producció poètica o musical. El bisbat no s'ha dignat dedicar cap tribut al sacerdot exemplar que va estudiar al seu seminari i que va iniciar a les parròquies de la diòcesi la tasca pastoral. Les seves nombroses obres en vers i en prosa són pràcticament introbables. Només algun rapsode escadusser l'ha recordat en recitals dels Amics del MD'A o de la UNESCO.

Però, de sobte, Camil Geis s'ha venjat dels qui han volgut oblidar-lo i ha rebrotat per partida doble en el marc de l'exposició de Temps de Flors. Prop del portal de Sant Cristòfol, un gran plafó posava a l'abast dels visitants l'aiguafort líric que va escriure sobre aquell indret. I al pati de les Àligues, el poema *Jardí despullat* inspirava una instal·lació i una acció amb la qual el públic era convidat a col·locar clavells en un espai buit. Els versos deien així: «Jardí despullat / de clavells i roses: / ets mort o reposes / en ta nuditat? / Esperes que algú / vingui a despertar-te / ara que s'aparta / ja l'hivern de tu? / Ah, no ets mort: conté / ta mortal nuesa / tota la bellesa / del nou temps que ve».

Aquest poema, de fet, és la millor definició de l'exposició que fa mig segle que dura, convertida en una fita essencial del calendari gironí. Tota la ciutat vella és un jardí despullat que espera, any rere any, el ressorgiment de la primavera. Sembla com si Camil Geis hagués escrit, amb aquestes estrofes, la profecia de la seva ciutat de pedra transformada màgicament en un esclat de flors.

Narcís-Jordi Aragó

i la seva relació amb les dones que va comptar amb un colofó inesperat, un breu concert de cançons franceses de l'època. La segona, «Simenon i les seves memòries», a càrrec de Basilio Losada, catedràtic de la Universitat de Barcelona, ens va descobrir alguns aspectes foscos de la seva biografia –evitant en la mesura del possible la morbositat–, i fou precedida per la projecció de la famosa entrevista al programa «Apostrophes». A la tercera, «El misteri de *La nuit du Carrefour* o com portar Simenon al cinema», el professor de la UdG Àngel Quintana va comentar aquesta intrigant pel·lícula de Jean Renoir en el marc de les més de 170 adaptacions cinematogràfiques de l'obra de Simenon. La darrera, «Simenon, Pla i els seus amics catalans», a càrrec de Xavier Pla, professor de la UdG, fou una brillant i documentada aproximació a l'entrada i presència de Simenon en el món cultural català de la mà de Ramon Esquerra, Josep Pla o Ferran Canyameres.

D'aquest mateix Xavier Pla fou la idea i el guió de l'espectacle –breu en excés– «Simenon interroga Maigret, Maigret acusa Simenon», que, dirigit per Cristina Cervià, es va estrenar al Centre Cultural la Mercè el 17 d'abril.

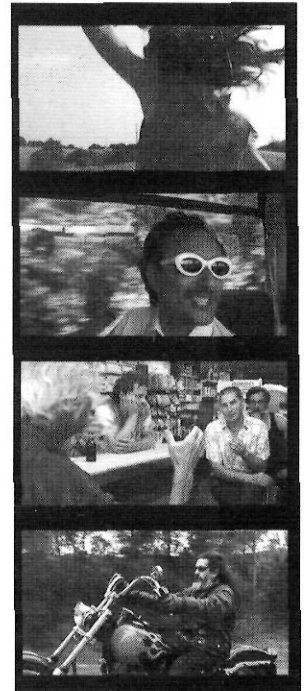
Lluís Lucero Comas

Crespià, Crespià, Crespià

Dissabte i diumenge 7 i 8 de febrer es va estrenar a Banyoles la pel·lícula *Crespià. The film not the village*. El 29 de març es va projectar al cinema Truffaut de Girona. Uns quants, doncs, han gaudit del privilegi, quasi sectari, d'assistir a l'eclosió del fenomen de Crespià.

No puc parlar de *Crespià. The film not the village* sense ser absolutament parcial, poc equànime i raonable. Per tant sóc la persona més apropiada per parlar-ne. L'Albert Serra va fer aquesta pel·lícula per demostrar, i demostrar-se, que era possible fer cinema de veritat sense productors idiotes, grans pressupostos i actors postissos. I ho ha demostrat. A *Crespià* hi ha dosis de cinema bo i actors prodigiosos. Set o vuit instants de pel·lícula són capaços de convertir la majoria dels directors actuals en vulgars caga-pantalles. Sé que algú estarà pensant que *Crespià* és una d'aquestes llaines de l'art i assaig pensa-

des per provocar una crisi de somnolència a les sales. No, *Crespià* convoca el riure, l'entusiasme, el ball, la festa. És un «musical rural» on surten recol·lectores, pintors, barbers, tipus indolents, sardanes, misses... un musical que parla de nosaltres, que parla com nosaltres, que riu i balla com nosaltres, i amb una banda sonora senzillament extraordinària. He dit que pensava ser parcial. Però quan alguna cosa t'agrada, quan alguna cosa et commou, et regira i t'entusiasma, només es pot ser parcial. El director va dir a una càmera que preferia una minoria d'espectadors fanatitzats que una majoria de públic adotzenat. Jo

sóc dels fanàtics. Dels fanàtics del treball d'actoràs d'en Lluís Carbó –es menja la càmera i la sacseja amb els seus gestos i amb la seva reinvenició del llenguatge– i dels fanàtics d'instants com el de la barberia o del cant a capella d'un *soulman* com en Xavi Gratacós. Darrere del meu fanatisme hi ha la fe cega en el talent d'un tipus com l'Albert Serra, un director del qual espero la propera pel·lícula, una relectura del Quixot que comptarà, com *Crespià*, amb un repartiment de luxe. Què espera Cultura de la Generalitat per finançar tant de geni, tant de talent, tant de cinema de veritat?

Miquel Aguirre

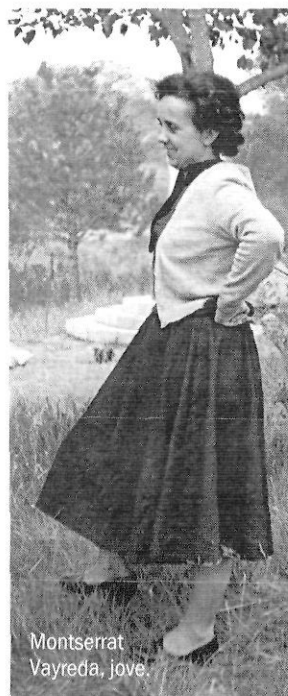

Els 80 anys de Montserrat Vayreda

Amb motiu del vuitantè aniversari de la poetessa empordanesa, s'han programat tot un seguit d'actes d'homenatge que van començar el diumenge 25 d'abril al santuari de la Mare de Déu del Mont i es clouran el dia de sant Esteve a l'ermita de Santa Eugènia d'Avinyonet de Puigventós.

No hi vaig pujar, al Mont, portada pel desig de contemplar la més que notable altitud del lloc. Però feia anys que tenia aquest camí en el meu ànim. No hi vaig pujar, com Petrarca al Mont Ventós, perquè el dia abans hagués llegit a Titus Livi el passatge en el qual Filip de Macedònia pujava al mont Hemos de Tessàlia, per veure des del seu cim dos mars, l'Adriàtic i l'Euxí. Hi vaig pujar el diumenge després de Sant Jordi perquè durant tot el dia el Mont es va omplir de familiars, amics i admiradors de Montserrat Vayreda que volien mostra-li el seu afecte en aquesta allargada celebració dels seus vuitanta joiosos anys. El bisbe emèrit de Girona, Jaume Camprodon, va concelebrar una missa al matí, cantada per la coral del CEIP Sant Pau de Figueres, dirigida per Carme Castelló, que també va oferir un recital de cançons a la tarda. Abans, a primera hora de la tarda, en l'església del santuari plena de gom a gom, una Montser-

rat Vayreda pletòrica rebia la salutació de l'alcaldeessa d'Albanyà, escoltava amb la seva murrieria habitual dibuixada al rostre les paraules amigues de Josep Valls, que va enfil·lar, un rere l'altre, records d'una vida rica de coneixences, de vivències, de versos ben dits i de viatges, també de viatges, passió compartida pels dos bons amics escriptors. Des de la lectura del seu poema sobre l'Empordà al bell mig de l'escena del teatre grec d'Epidaure, a l'eclipsi en plena escalinata de la romana església de la Trinità dei Monti, vam viatjar per Grècia, Itàlia o Israel. Tot seguit M. Àngels Aupí va recitar, acompanyada al piano per Pere Puig, uns poemes escollits de Vayreda, entre els quals *Marró*, *Xiprers* o *Enyorament*, amb la música que fa anys hi va posar Lamote de Grignon. Els pintors amics, Roura, Ministral i d'altres la van obsequiar amb unes aquarel·les delicioses disposades dins d'un àlbum. I un altre àlbum rebrà Montser-

rat Vayreda al final d'aquest seu any, el que l'emprenedor i eficient Enric Sala va encetar diumenge amb signatures i dedicatòries de tots

aquells que vulguin deixar uns mots escrits per a l'amiga. El sol cremava ja les muntanyes en el seu descens cap a la posta quan iniciàvem el nostre descens cap a la plana. Els actes d'homenatge, coordinats per la infatigable Anna M. Velaz, continuen amb una taula rodona, exposicions sobre la seva vida i la seva obra, reedicions i edicions d'inèdits, lectures de poemes. I en aquells llocs que formen part de la geografia literària de l'escriptora, Lladó i Figueres. I amb la participació de tot tipus d'institucions. Perquè, com diria Petrarca, encara que el Mont sigui alt, més elevat és l'intel·lecte humà, i Montserrat Vayreda n'és una mostra impecable.

Mariàngela Vilallonga

Recordant M. Àngels Anglada

El 23 d'abril, diada de Sant Jordi, va fer cinc anys que M. Àngels Anglada ens deixava. L'Agrupació de Cultura Atenea del Casino Menestral de Figueres va voler recordar-la amb una taula rodona en què van participar Eusebi Ayensa, Dolors Condom, Joan Ferrerós, Assumpció Heras, Jordi Pla i Mariàngela Vilallonga. L'acte es va convertir en un sentit homenatge a l'escriptora, la mestra, l'amiga.

Al llarg dels anys, a la Biblioteca del Casino, espai habitual d'Atenea, freqüentat sovint per M. Àngels, s'havien presentat cadascun dels llibres que publica-

va. Aquells actes, concorreguts per molts lectors i amics, depassaven sempre l'estricta esdeveniment literari i constituïen un motiu de reconeixement i admira-

M. Àngels Anglada, l'any 1980.

ció a la persona afable i propera, a la ciutadana compromesa, des dels temps més difícils, perquè cap sofriment humà no li era aliè. En aquell mateix marc ella va fer possible que poguéssim escoltar un dia –impressionats i expectants– la veu i el violí del veritable violinista d'Auschwitz, Jacques Stroumsa.

La calidesa que el mateix dia del cinquè aniversari del seu traspàs es respirava a la sala Abdó Tarrades de l'escola Sant

Vicenç de Paül –seu provisional d'Ateneu durant les obres de remodelació del Casino– recordava altres vetllades de la densitat emotiva de la suara esmentada. El record feia present tot allò que l'absència no havia aconseguit de desdibuixar. Els components de la taula rodona revivien les seves experiències prop de l'autora en desvelar aquells records personals servats a la memòria. Joan Ferrerós, escriptor i professor de l'IES Ramon Muntaner, va pre-

sentar els ponents i va actuar com a moderador. Va recordar també la primera presentació que M. Àngels li va demanar de fer d'un llibre seu, *Viola d'amore*. Assumpció Heras, professora de l'IES Alexandre Deulofeu i bona coneixedora de l'obra i la trajectòria angladiana, va destacar la generositat i la disponibilitat constants que l'escriptora mostrava envers el jove estudiós que se li apropiava. Eusebi Ayensa, curador de les obres completes de M. Àngels Anglada i professor de l'IES Narcís Monturiol i de la UdG, va fer notar la perfecció amb què s'entretexien i es feien presents la literatura clàssica i el món grec en la seva obra de creació; segons l'hellenista només els millors escriptors hi poden reeixir.

Dolors Condom, que havia estat companya d'estudis de M. Àngels, va evocar la vida universitària de la postguerra, quan totes dues estudiaven Filologia Clàssica a la Universitat de Barcelona. La llatinista va recordar-la com una jove jovial i senzilla, plena d'inquietuds intel·lectuals i socials, apassionada pels autors clàssics, tan presents després en la seva carrera literària.

Jordi Pla, professor de l'Institut Alexandre Deulofeu, va desgranar records ben emotius lligats a l'amistat que els unia i va incidir en el vessant més

humà de l'homenatjada, en destacar que va ser, a més d'una gran escriptora, una persona bona.

Mariàngela Vilallonga, catedràtica de llatí de la UdG, evocà la relació de la nostra autora amb la Universitat de Girona i va anunciar la imminent creació de la Càtedra M. Àngels Anglada, que, promoguda per aquesta universitat, comptarà amb la col·laboració de l'Ajuntament de Figueres, l'Institut d'Estudis Catalans, l'Institut Català de la Dona, la Institució de les Lletres Catalanes i l'Ajuntament de Vic. La Càtedra, projecte gestat des de fa temps amb entusiasme i fermesa per Vilallonga, serà finalment una realitat que possibilitarà fomentar estudis especialitzats sobre l'obra i la trajectòria de la intel·lectual. Aquesta excel·lent notícia juntament amb la de la convocatòria del premi de narrativa M. Àngels Anglada per part de l'IES Muntaner de Figueres són el just reconeixement de la societat a la trajectòria intel·lectual i humana de l'escriptora, i cal pensar que també la garantia que la seva obra pervisqui entre les properes generacions. Amb aquest desig ens fem nostres els versos que ella va escriure en la mort de Josep Pla: «No et podrà retenir la terra avara [...] / A despit de la mort ets nostre encara, / mentre llegeixin ulls romandràs viu».

Anna M. Velaz i Sicart

Sant Jordi, pluja de lletres

L'avinentsa de Sant Jordi s'ha aprofitat perquè ressonin, de nou, les paraules d'escriptors catalans, pronunciades de viva veu. A Girona, Palafrugell i Figueres, i centrats en alguns literats coneguts com Josep Pla i Miquel Martí Pol, s'han desenvolupat sessions de lectura pública que serveixen per socialitzar i estendre la passió literària.

A partir d'ara, el 23 d'abril significarà, a banda del retrobament amb el llibre, la rosa i les lleis de mercat que la fan rutllar, la sort d'escoltar els mots eufòrics d'alguns dels nostres escriptors, una pràctica abandonada amb l'ocàs de l'Edat Mitjana que ens ajuda a fer de la literatura un fet social. A Palafru-

gell, Girona i Figueres un col·lectiu heterogeni ha homenatjat les nostres lletres amb lectures públiques que haurien de consolidar-se com un costum i una tradició. El Teatre Municipal de Palafrugell va ser l'escenari escollit, el mateix 23 d'abril, de les 12 hores de lectura d'*El quadern gris* de Pla. Alhora, es va

Unes pintures que ja no hi són

Difícilment podrem arribar a saber mai si les restes de pintures que es conservaven fins fa uns mesos a l'absis de Santa Coloma de Fitor eren o no eren romàniques. Segons llegeixo al *Diari de Girona*, de principi de maig, Pere Rovira, restaurador i tècnic del Departament de Cultura, és dels que pensen que podrien haver estat d'uns segles posteriors, però jo mateix he parlat amb un especialista que les va veure i que li va fer l'efecte que sí que ho eren. També llegeixo en aquell diari que Ramon Castells, arquitecte i tècnic així mateix de Cultura, va declarar que si es van destruir aquelles pintures va ser com a conseqüència d'una «possible confusió del paleta». De possible res de res, perquè és un fet que van ser repicades i que ja no hi són. Que la confusió fos exclusivament del paleta sí que és més que dubtós, però. En unes suposades declaracions que ell mateix ha negat, *Diari de Girona* va informar que Lluís Molinas, president dels Amics de Fitor, atribuïa la responsabilitat de tot plegat a Pere Rovira. Rovira, en tot cas, declarava: «Mai de la vida no he dit que unes pintures romàniques no tinguin valor», i afegia que «tot i que només en quedessin un pam, tant si eren del romànic com del XIX, pensava que no les haurien d'haver repicades». Sembla segur, si més no, que Joan Solana, llavors encara delegat de Cultura a Girona, no en sabia res; que Maria Rosa Ferrer, cap dels Serveis de Béns Mobles del Bisbat, tampoc; que, contrariant el que declarava Assumpta Fabré del Consorci de les Gavarres, la posició de Cultura d'estudiar «si la responsabilitat és del mateix Departament de Cultura, que duu a terme la restauració, o de l'empresa que executa les obres», més que ser «una via correcta», ha acabat portant-nos a una via morta. Deixem-ho, però, ja que hem perdut el que ens quedava d'aquelles pintures per sempre. Tothom demana silenci? Doncs callem. No fa encara un parell de mesos, Molinas va escriure en un article a la revista *Gavarres* que «potser la raó principal de tot això ha estat una manca de coordinació o un malentès». Recordava també que a Santa Coloma de Fitor hi ha encara un retaule barroc, que aviat es restaurarà i que avui és una peça única d'aquesta banda de les Gavarres. Precisament va ser aquest retaule el que va tapar durant segles les restes d'aquelles pintures. Millor, doncs, que ara no ens passi al revés. I ja que durant temps l'Associació Amics de Fitor ha tingut cura d'aquest retaule, no ens sembla que calgui estar directament vinculat a les Gavarres per aplaudir-los.

Xavier Cortadellas

mai ningú
ven entre el
maderes però
un quasi que
tots de ven
perca, com
me aquadava
ho feia mai
que feia.
l'altre i a
l'un que
amb tot
que me ap
tic apral
l'hermès
me ignorat
ho és per
el cap un
quan el ga
l'edre a la
volant com
bel·liment
trave sabia
quels, pensos

Un manuscrit de Josep Pla.

presentar en societat el Manifest de Sant Jordi, signat per intel·lectuals i polítics, que reclama l'ús social del català i denuncia els intents d'afeblir i fragmentar la llengua.

Un total de 300 persones, entre els quals hi havia polítics o que ho han estat, com Jordi Pujol, Joan Saura o l'alcalde de l'Alguer, i nombrosos alumnes de les escoles del municipi baix-empordanès, van donar veu als mots del periodista i assagista. L'endemà, el Consell Comarcal de l'Alt Empordà va afegir-se a la marató poètica d'homenatge a Miquel Martí i Pol, també de 9 a 9.

A la ciutat de l'Onyar, els Amics del Museu d'Art, com ja va essent habitual, van realitzar el 26 d'abril les Dotze Hores de Lectura Viva, de nou del matí a nou del vespre, a la Sala la Planeta i en homenatge a l'artista del barri vell Isidre Vicens. Els convidats van ser, a banda d'escriptors i lectors, els alumnes de diferents escoles gironines, als quals se'ls vol encomanar el cuquet de la lectura d'una manera amena.

Un país que llegeix en veu alta, sembla factible que estimi molt més la literatura i aquells que la fan possible.

Moisés de Pablo

Els esports d'hivern, en una exposició

Exposició itinerant organitzada pels ajuntaments de Ribes de Freser i Camprodon, el Centre Excursionista de Catalunya i la Vall de Núria. Es va inaugurar a Ribes de Freser el passat 27 de març de 2004. La primera quinzena d'agost d'enguany es podrà visitar a Camprodon, el setembre i octubre al santuari de Núria, i el desembre al Centre Excursionista de Catalunya, a Barcelona.

En un moment com l'actual a Catalunya, en què els esports de la neu s'han massificat i les grans estacions d'esquí (pel que fa a nombre de visitants) s'han emplaçat de les comarques gironines al Pirineu lleidatà i andorrà, aquesta exposició (comissariada per Rosa Pous) permet recordar, a través d'una selecció d'imatges fotogràfiques d'època, procedents de l'Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya, quins han estat els orígens històrics de l'esquí a Catalunya, així com saber perquè les Valls de Ribes i de Camprodon foren pioneres en els esports de la neu. Si bé els noruecs el 1877 començaren a divulgar a Europa l'esquí com a pràctica esportiva, a Catalunya encara es tardà un xic a rebre el nou esport. L'excursionisme català de final de segle XIX, recordem-ho, tingué un caràcter més «científic» i cultural que no pas esportiu; i no va ser fins ben entrat el

segle XX, el 1908, que es creà, dins del Centre Excursionista de Catalunya, la Secció d'Esports de Muntanya. De fet, foren els dinàmics joves d'aquesta secció els responsables de la introducció de l'esquí a Catalunya,

de manera molt especial a través de l'organització de concursos d'esports d'hivern a Ribes de Freser (els anys 1911, 1912, 1913, 1914, 1915 i 1916); Camprodon, conjuntament amb Ribes de Freser (1917 i 1918); o Núria (a partir de 1921). No fou casualitat que fos el Pirineu gironí pioner en els esports de la neu. Ho afavorí, sens dubte, la seva proximitat amb Barcelona, especialment d'ençà l'ampliació de la xarxa ferroviària en les tres primeres dècades del segle passat, que permetia connectar la capital catalana amb importants

Els inicis de l'esquí a les valls de Ribes i Camprodon 1907-1930

sobre seglars catòlics, de manera que el sol fet de ser un creient reconegut convertia la persona en objecte d'eliminació.

Durant el segon semestre d'aquell 1936 i en els dos anys següents, la persecució religiosa fou un fet incontrovertible, tal com ho reafirmen historiadors moderns prou coneguts: «Des del primer moment, el mateix 20 de juliol de 1936, l'Església catòlica catalana i els seus membres foren considerats i tractats indiscriminadament com a enemics a abatre. La persecució fou total. Despietada i indiscriminada» (Josep Benet). Solé i Sabaté té un capítol sobre la «persecució religiosa més sistemàtica i generalitzada que s'ha produït al llarg de la nostra torturada història». «Negar la persecució religiosa vol dir mala fe o una ingenuïtat o ceguesa sense límits» (Albert Manent).

La FJC va ser un moviment catòlic de joventut engegat per Albert Bonet i un grup de seglars, entre els quals sobresurten Pere Tarrés i Fèlix Millet, que en fou el president. Després d'uns mesos de preparació, el 22 de novembre de 1931, s'inaugurava la seu central de la FJC a Barcelona.

El creixement de la Federació es féu imparable, de manera que la diòcesi de Girona tenia a final de 1935 1.500 associats

(10.000 a tot Catalunya) incorporats en 35 grups (350 a Catalunya). Cal tenir en compte els 8.000 futurs fejecistes, adolescents de 10 a 15 anys, anomenats avantguardistes, integrats en 226 grups més.

La persecució i el martiri s'implantaren arreu a partir del 20 de juliol.

El «Martirologi de la FJCC» recull els noms de 274 fejecistes (15 de la diòcesi gironina) més els de 45 sacerdots consiliaris (4 gironins) que acceptaren la mort sense defallences. L'actual Federació de Cristians de Catalunya ha

treballat des de fa molt temps per tal que la causa dels esmentats 63 joves fejecistes (són aquells dels quals es disposa de documentació més completa) fos realitat. Pot succeir que en aquesta primera fase del procés es presentin nous testimonis, orals o escrits, que aportin dades fidedignes sobre les circumstàncies cabdals de la vida i la immolació d'altres joves de la FJC, la qual cosa permetria incloure'ls a la mateixa causa. Recordem que l'11 de març del 2001 ja fou beatificat el jove fejecista lleidatà de 22 anys Francesc Castelló i Aleu, i

estan en fase avançada les causes de Joan Roig Diggle (era del Masnou i tenia 19 anys) i del Dr. Pere Tarrés.

Com diu el cardenal Jubany en el pròleg del Martirologi, «Quan nosaltres ara contemplem aquells joves enmig de l'huracà de la persecució, els admirem com a veritables testimonis de Jesucrist que moriren per la seva causa, pels seus ensenyaments, per l'adhesió fidel a Ell, que és qui havia donat sentit a la seva vida i alegria i il·lusió a les aspiracions més nobles d'un cor jove».

Pere Joan Sureda

Contra el municipalisme bàrbar

Els catalans que, com jo mateix, ens hem anat omplint la boca del dret a l'autogovern i, duent-lo fins a les darreres conseqüències, defensem el municipalisme com una de les seves formes més properes, concretes i desitjables, acabem arribant a un atzucac ple de contradiccions amb nosaltres mateixos. ¿Què opinar, per exemple, davant d'un govern local plenament democràtic que, amb el suport de la majoria dels seus ciutadans, avui dia encara mantenen els símbols i els noms franquistes dels carrers, com passa a tants municipis espanyols? ¿No és d'enyorar una llei estatal que hagués intervingut en aquesta qüestió per evitar aquestes situacions, inimaginables a països com Itàlia o França, que s'esgarriren només de pensar en una Via Mussolini o una Goebbels Straat?

Altres exemples ens els ha proporcionat la política urbanística que hem viscut tots aquests anys d'ajuntaments democràtics dels quals, amb el darrer Debat Costa Brava, s'ha pogut fer un balanç poc afortunat: molts consistoris del litoral s'han comportat amb el seu terme com uns hereus escampa, hipotecant-lo per sempre. Fet i fet, tal com es planteja actualment la Generalitat, només la política supramunicipal resta com a esperança per acabar amb la mar d'interessos que conflueixen a l'hora de trinxar un territori, uns interessos que sovint comencen en els mateixos habitants, massa amatents a especular amb el seu patrimoni i llençar-lo per la borda.

Potser massa avesats a contemplar-se, molts municipis petits no són gaire conscients dels seus havers paisatgístics, arquitectònics o urbanístics. Així, sense consciència conservacionista, sense edificis catalogats als seus plans d'urbanisme, enduts pel deixar fer i la pura incúria, els consistoris d'aquests municipis van perdent un llençol a cada bugada: ara unes escoles velles, després una petita resclosa, fins que un Peratallada, un Pals o uns Hostalets d'en Bas es converteixen en una excepció, i llavors sí, llavors correm-hi tots per protegir-los, ja que amb els altres hem fet massa tard. Potser seria hora d'ajudar-los a conscienciar-se, encara que no es deixin.

Josep Pujol i Coll

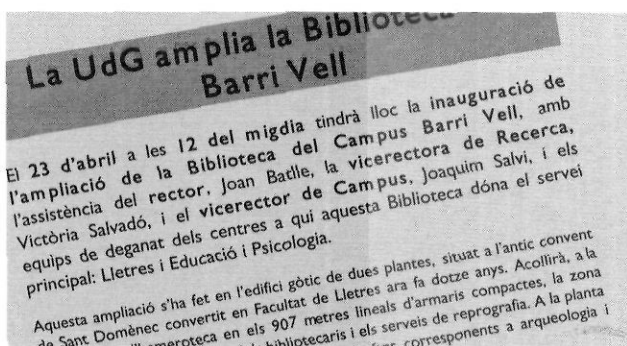
Sant Domènec: un altre espai recuperat

La Universitat de Girona va estrenar per Sant Jordi l'ampliació de la seva biblioteca del campus del barri vell, coneguda com la biblioteca de Lletres.

Les noves instal·lacions, projectades pels arquitectes Joan Tarrús i Jordi Bosch, ocupen l'ala sud de l'antic convent de Sant Domènec, un espai d'estil gòtic que havia estat el dormitori dels monjos i posteriorment dels soldats, en convertir-se aquell edifici en caserna militar. La nova superfície de la biblioteca ocupa dos nivells. A baix hi ha situats els despatxos del personal, un magatzem, unes taules d'ordinador (des de les quals es pot consultar el fons bibliogràfic i connectar-se a Internet) i una bateria d'armaris compactes. La planta de dalt, d'una gran bellesa, s'ha destinat a la sala de consulta. Disposa de 80 places, totes equipades amb connexions per als ordinadors portàtils.

Amb aquestes obres, la biblioteca de Lletres -molt utilitzada per tots els gironins, siguin o no estudiants de la UdG- gairebé ha doblat la superfície, que ara és de quasi 1.200 metres quadrats. El contingut dels expositors continua sent el mateix, però

després de l'engrandiment resulta molt més còmode buscar entre els 110.000 llibres i 220 revistes que constitueixen el fons del centre. En essència, a la biblioteca del barri vell es poden trobar títols relacionats amb els estudis que s'imparteixen a les facultats de Lletres i d'Educació o Psicologia, però també hi ha dipositats alguns fons

especials, com ara els de Josep Pla, Ferrater Mora, Vicens Vives i Prudenci Bertrana. Segons les dades facilitades per la mateixa UdG, el curs passat es van registrar en aquestes dependències al voltant de 300.000 visites, les quals van tramitar uns 60.000 préstecs. L'any passat, la biblioteca de Lletres va obrir 345 dies.

El curs vinent aquestes instal·lacions encara creixeran més, ja que ha d'entrar en servei la segona fase de l'ampliació. Es tracta d'un edifici de nova planta que estan aixecant a l'exterior de l'edifici de Lletres, també a partir d'un projecte de Tarrús i Bosch.

Ramon Esteban

La nau gòtica de l'antic dormitori de frares i soldats.

